

damno, quod fortuito casu evenit pretium vero non cogitur pendere, quia periculum fundi ad venditorem spectabat.

Ibi: *Raphaël tamen Fulgosius.*

- 41 Hic Fulgosij intellectus non videtur probabilitate carere, licet Consultus insinuet ad mensuram fundum venditum illis verbis: *Cum prius quam mensura feret.* Sed si ille verus censetur, in comperto est, emptori ita partem predij perire, ut integrè quantitatem pro toto fundo conventam debeat solvere; nam quoties, ut Fulgosius vult, quid ad corpus venditur, etiam dicto modo jugerum, aut numero amphorarum, statim perficitur contractus, periculumque ad emptorem pertinet ante mensuram, quæ non desideratur pro venditionis perfectione, sed ad dignoscendum, an deceptus sit emptor, si minus inveniatur quàm dictum, ut agere adversus venditorem possit, d. l. 2. de action. empt.

Verf. *Hæc denique.*

- 42 Quamvis quæ de venditionis contractu traduntur, ad legata, donationes, privilegia, & alia possunt deservire, non tamen per omnia de contractibus ad ultimas voluntates, ac donationes procedit argumentum, ut observat. Pinel. in l. 2. part. 3. capite 2. numero 15. Strach. de mercat. titul. de navib. part. 3. numero 6. & 12.

S U M M A R I U M.

- 1 Rex nequit inferiori domino talem conferre jurisdictionem, ut ab hoc non liceat vassallis provocare, aut per querelam regula subsidium implorare, & quare.
- 2 Ab Ecclesiasticis fungentibus temporali jurisdictione in Hispania, non ad Superiorem Ecclesiasticam, sed ad Regem, seu ad Regia Prætoria provocatur.
- 3 Ampliatur, etsi uterque litigator consentiat.
- 4 Quo remedio utendum: si ille Ecclesiasticus appellationem non detulerit.
- 5 In omnibus se gerere debet ut laicus quoad temporalem jurisdictionem.
- 6 Sede vacante per Prælatum, qui præerat jurisdictioni temporali, hæc per Magistratus seculares Regis jussu exercetur.
- 7 Ecclesiasticus ratione jurisdictionis temporalis, qua fungitur propriè, ac strictè vassallus Principis secularis censetur, etsi alias illi non foret subditus, & num. 8.
- 9 Caput Romana, §. Debet de appell. in 6. intelligitur, & num. 10.
- 11 Omnis jurisdictio in Hispania sic ad Regem spectat, ut nulla sit populis, nisi ab illo concessa.
- 12 Populi quando, & quos Magistratus eligere possunt, & num. 13. & 19.
- 14 Desiciente successore, cui legitime regnum

deferatur, electio Regis redit ad Mag-nates, & populum.

- 15 Mortuo Episcopo, sui Vicarij Generalis jurisdictione prorsus expirat.
- 16 Quid de Vicariis, seu Locumtenentibus Prætorum.
- 17 Quid de Magistratibus, quos Domini inferiores in propriis oppidis constituunt, cum hi decedunt.
- 20 Magistratibus unde salaria exhiberi debeant, & num. seq.
- 24 Rex ut omnis temporalis jurisdictionis absolutus dominus, de ea pro libito disponere valet.
- 25 Concessa per Principem inferiori jurisdictione cum mero & mixto imperio, an facultas cognoscendi de appellationibus intra territorium, translata censeatur.
- 26 A iudicibus ordinariis per populum electis appellatur ad dominum ejus, & num. seq.
- 29 Jus cognoscendi de appellationis causis eodem modo acquiritur, ac jurisdictio quoad primam instantiam.
- 30 Jurisdictionem cognoscendi de appellationibus per substitutos exercere possunt Domini inferiores.
- 31 A iudice delegato Domini inferioris ad quem appellabitur, & num. 34. & 37.
- 32 A iudice subdelegato ad quem appellatur.
- 33 Ab Episcopi Vicario ad quem appellandum.
- 35 A delegato an provocetur ad delegantem.
- 36 A Vicario, seu Locumtenente Prætoris non appellatur ad istum.
- 38 Jure nostro Regia ad Regem licet, omisso medio provocare.
- 39 Quid de Jure Canonico.
- 40 Quid de Jure Communi.
- 41 Ad Legatum de latere appellatur, omisso medio.
- 42 Appellatio, omisso medio, ubi non licet, nec ex partium consensu sustinetur.
- 43 Judex à quo tenetur semper deferre appellationi, omisso medio, & iudex ad quem, remittere causam ad tribunal, ad quod appellari debet, & quid jure communi.
- 44 Verbum Curia, multipliciter usurpatur.
- 45 De Regis Prætoris Castellæ, eorumque institutione, remissivè.
- 46 De multis cognoscitur in Cancellariis Indiarum, de quibus in Hispanis Prætoris cognoscere non licet.
- 47 Regia Hispania Prætoria cur Cancellaria nuncupentur, ac de Cancellarij dignitate.

C A P U T. IV.

Ad Num. 1.

Pro hujus assertionis illustratione sufficiant prælibata supra capite 1. num. 149. & 153.

Ibi:

Enucleatus, & actus. Cap. IV.

Ibi: *Et ideo impossibile quidem erit.*

Diximus d. cap. 1. numero 106. Leges Ordinamenti, quas hic D. Covar. expendit, habentur in nova compilatione sic collocatæ, lib. 1. titul. 1. lib. 1. titul. 15. lib. 4. Recop. lib. 1. tit. 10. lib. 5.

Ibi: *Quapropter non poterit Rex.*

- 1 Consulas laudatos d. numero 153. Ratio potissima resolutionis videtur; nam Princeps dum supremam suscipit potestatem, oneribus illi annexis astringitur, l. 1. ibi: *Ei, & in eum, de constit. Princ.* junctâ communi interpretatione, l. Secundum naturam 10. de reg. jur. Cumque nihil ita Principatui cohareat, ut subditos protegere, cap. Regum officium, 23. quest. 5. lib. 2. ibi, *Para ampararlos de suerça, lib. 6. titul. 1. pag. 2. ad quod Rex jure divino, naturali, ac positivo tenetur, Salgad. de Deg. protef. part. 1. præud. 3. ex numero 2. Avil. in cap. Prætor. proem. verb. Regimiento, numero 2. Ceval. de cogn. per viam viol. gloss. 5. numero 27.* quæ quidem protectio non versatur solum in depellendis hostibus incurfibus, sed etiam in subveniendis subditis per injurias potentium gravatis, l. 2. tit. 10. pag. 2. hæc cum ita sint, nequit Princeps, nisi deposita regia dignitate, sese à principali eximere obligatione in præjudicium vassallorum, eos sic transferens in Dominum inferiorem, ut omnino aditus ad regale Auditorium præcludatur etsi iniquè ventur; quod jus subjectis tollere, nulli Majestati conceditur, ut asseruimus sup. cap. 2. numero 24. Inde provenit, ut licet Rex cætera regalia, quæ duntaxat commodum, vel auctoritatem dignitatis respiciunt, Proceribus soleat communicare, saltem ad vitam concedentis; jurisdictionem tamen prorsus independentem à superiori sua potestate nulli conferre, nec ad tempus valet, l. 1. titul. 15. lib. 4. Recop. l. penult. titul. 15. pag. 2. l. 9. titul. 4. pag. 5. Avil. supra cap. 38. numero 8. Cabed. Lusit. decis. 40. numero 12. Avend. de exq. mand. cap. 5. numero 2. Antunn. de donat. Reg. part. 2. libro 1. cap. 8. num. 16. & alij sup. cap. 1. num. 149.

Ad Num. 2.

- 2 Quoties in Hispaniis Episcopus, vel alia Ecclesiastica persona temporali fungitur jurisdictione, ab eo est provocandum ad Regem seu supremam Auditoria, non ad Superiorem Ecclesiasticam, l. 8. tit. 3. lib. 1. Recop. l. 9. tit. 4. part. 5. Solorz. de jur. Indiar tom. 2. l. 3. cap. 25. num. 32. Cancr. variar. lib. 1. c. 12. ex nu. 88. Tondut. de prævent. judic. part. 1. cap. 29. num. 34. Antunn. sup. part. 3. cap. 28. num. 103. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 17. n. 96. Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 2. à num. 20. & lib. 3. cap. 15. num. 27. Paz in Praxi, tom. 2. part. 5. cap. unic. num. 4. ad fin. Cur. Philip. part. 5. §. 1. num. 6. Azeved. in d. l. 8. Recop. & in l. 1. num. 41. tit. 1. lib. 4. Pichard. in Manduct. part. 4. præcept. 8. num. 4. Barb. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 39. §. 2. num.

150. ubi aliis D. Frass. de Regio patron. Indiar. cap. 61. num. 58. Vide infra, num. 9.

Quod ita procedit, ut nec de consensu litigantium Metropolitanus, vel alius Judex Ecclesiasticus valeat de ejusmodi causis per appellationem cognoscere: tum quia in secunda instantia non est locus jurisdictionis prorogationi, ut innumeris laudatis, docet Carleval. de judic. lib. 1. tit. 3. disp. 2. sect. 5. n. 1224. Avend. sup. cap. 6. num. 1. tum quoniam per provocationem de jurisdictione temporali ad spiritualem, & è contra, non datur transitus, cap. Si duobus 7. §. ult. de appellat. l. 3. tit. 1. lib. 4. Recop. Pichard. sup. num. 4. Cur. Philip. d. §. 1. num. 14. Imò appellatio ad Tribunal Ecclesiasticum erit prorsus inutilis, perinde ac si non foret interposita, argumento legis 18. in fin. tit. 23. p. 3.

Unde si Episcopus in temporalibus Judex non detulerit appellationi, opus non erit auxilium regie protectionis implorare, ex l. 36. tit. 5. lib. 2. Recop. sed jure ordinario qui provocavit, supremum adibit. Prætorium, ut de justitia causæ cognoscatur.

Tandem Ecclesiastici omnes quoad exercitium temporalis jurisdictionis se ut iudices laicos omnino gerere debent, legibus regis observatis, remoto censurarum usu, ministris sæcularibus constitutis, l. 8. tit. 3. lib. 1. Recop. ubi Azeved. Mastrill. d. cap. 2. num. 20. cum seqq. Crespi observ. 101. num. 25. Greg. Lop. in l. 7. gloss. 2. tit. 9. part. 1. Antunn. tom. 1. d. cap. 8. ex num. 37. Cancr. variar. part. 3. capite 13. numero 346. Idem apud Gallos stabilitum testatur Rebuff. ad Constit. Gall. titul. 3. tractat. ut Laici non conven. ad finem.

Quoties vacat Sedes per obitum Prælati, penes quem jurisdictione temporalis residebat, ea per Regem, ejusque Magistratus interim exercetur. Bobad. libro 2. cap. 18. num. 93. verf. *Y aun en Sede vacante.*

Ibi: *Cujus idem ratio.*

De qua egimus supra capite 1. ex numero 145.

Ibi: *Qua ratione habent Episcopi.*

Quamquam Ecclesiastici inter vassallos sæcularis Principis numerentur; tamen absque controversia non est, de quo Salgad. sup. part. 1. c. 1. ex num. 57. Ceval. in prolog. num. 27. cum seqq. Illud proculdubio verum apud omnes habetur, quod Prælati oppidorum Domini ex Regis concessione jurisdictionem obtinentes temporalem, propriè, ac strictè illius vassalli nuncupari, censerique debent intuitu subjectionis, quam tenentur agnoscere, l. 1. tit. 25. l. 2. tit. 26. part. 4. Molin. de primog. l. 1. cap. 13. num. 48. Bobad. d. lib. 2. cap. 17. num. 18. & 196. Barbosa ubi proxime.

Nec mirum, siquidem frequenter ratione officij, seu administrationis quis aliena jurisdictionis, foroque non suo subicitur. Sic Ecclesiasticus in Senatuum Regium assumptus, syndicatus judicio non eximitur Solorzan. cum aliis in Polit. lib. 5. cap. 10. Similiter Episcopus Rector civitatis constituit, quoad munus Regi subditur, Tufch. ex Abbate lit. A. E 3 concl.